

Kontroll av produkter fra nettbutikker 2019

Kjemisk analyse av regulerte stoffer i sports- og
fritidsprodukter

KOLOFON

Utførende institusjon

ALS Laboratory Group Norway AS

Oppdragstakers prosjektansvarlig

Irene Furulund

Kontaktperson i Miljødirektoratet

Ingvild Kvien

M-nummer

1675

År

2020

Sidetall

7

Miljødirektoratets kontraktnummer

-

Utgiver

Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av

Miljødirektoratet

Forfatter(e)

Ingvild Kvien

Tittel - norsk og engelsk

Kontroll av produkter fra nettbutikker 2019

Sammendrag - summary

85 sports- og fritidsprodukter ble undersøkt for innhold av regulerte helse- og miljøfarlige stoffer, blant annet kortkjedede klorparafiner (SCCP), polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAHer), kadmium og bly. Elektriske- og elektroniske produkter ble undersøkt for stoffer som er regulerte for produkttypen. I tillegg ble produktene undersøkt for stoffer på kandidatlisten i REACH (SVHC-listen). Produktene ble kjøpt fra nettbutikker, i hovedsak norske, men også fra utenlandske nettbutikker. I 36 (42 %) av produktene ble det funnet regulerte stoffer over tillatt grenseverdi og/eller stoffer på kandidatlisten over 0,1 %. 25 (29 %) av produktene var forbudte og ble trukket fra markedet.

4 emneord

Forbudte stoffer, analyse, produkter, kandidatlisten, RoHS, REACH vedlegg 17, POPs

4 subject words

Restricted substances, analysis, products, candidate list, RoHS, REACH annex 17, POPs

Forsidefoto

Ingvild Kvien

Innhold

1. Oppsummering	3
2. Bakgrunn	3
3. Materialer og metoder.....	4
4. Resultater og diskusjon.....	4
Vedlegg 1 Oversikt over analyseresultater	8
Vedlegg 2 Oversikt over helse- og miljøfarlige stoffer funnet i prosjektet	12

1. Oppsummering

Miljødirektoratet har gjennomført en kontroll av regulerte stoffer i sports- og fritidsprodukter, som utelukkende ble handlet fra nettbutikker. Det ble handlet 85 produkter fra 27 ulike nettbutikker; 17 norske, 7 fra EU og 3 fra utenfor EU. Produktene ble kjøpt inn i april 2019 og sendt til eksternt laboratorium for analyse av blant annet kortkjedede klorparafiner (SCCP), polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH-er), kadmium og bly. Elektriske- og elektroniske produkter ble undersøkt for stoffer som er regulerte for produkttypen (RoHS-direktivet). I tillegg ble produktene undersøkt for stoffer på kandidatlisten, som for eksempel ftalater.

16 av produktene var elektroniske produkter, slik som hodetelefoner, lommelykter og lamper. 6 av disse inneholdt batterier, som ble testet. De resterende produktene var ulike fritidsprodukter i myk og/eller skummet plast (PVC, PU, EVA), plastbelegg og gummi. I 42 % av produktene var det funn av forbudte stoffer og/eller stoffer på kandidatlisten over 0,1 %. 25 (29 %) av produktene var forbudte og ble trukket fra markedet. Disse var forbudte på grunn av innhold av SCCP (7), bly (8 RoHS, 8 REACH), kadmium (1), PAH (1) og DekabDE (1). 23 (27 %) av produktene inneholdt stoffer på kandidatlisten over 0,1 %. Dette var i hovedsak ftalater; DEHP (17), DBP (6) og DIBP (3). De forbudte produktene var kjøpt fra 14 ulike nettbutikker. 7 av dem var norske, 5 fra EU og 2 fra utenfor EU. Miljødirektoratet påpekte plikt til å stanse videre omsetning av produktene. To av de europeiske nettbutikkene etterkom ikke dette kravet, og saken er videresendt til nasjonale myndigheter for videre oppfølging. Nettbutikkene utenfor Europa har ikke besvart henvendelsen.

2. Bakgrunn

Miljødirektoratet kontrollerer hvert år et stort antall importører og forhandlere av produkter som selges til private forbrukere og private og offentlige virksomheter. Hensikten er å forhindre import av produkter med forbudte helse- og miljøfarlige stoffer og å bidra til at importører og forhandlere får bedre kunnskap om regelverket.

I stadig større grad foregår varehandelen via nettbutikker. Mange av nettbutikkene styres fra utlandet, men tilbyr varer på norsk språk, har frakt til Norge, tar betalt i norsk valuta og kan også ha .no domene. En norsk forbruker vil derfor ikke uten videre kunne vite om det er norske eller utenlandske aktører vedkommende handler fra. Forbrukeren blir selv importør til Norge dersom den handler fra en utenlandsk nettbutikk. I dette prosjektet valgte vi å handle fra aktører som retter sin markedsføring mot Norge, dvs ikke bare norske aktører, men også fra nettbutikker som drives fra utlandet. Formålet var å få erfaring med å følge opp utenlandske aktører som er utenfor vårt juridiske ansvarsområde og for å utvikle samarbeidet med andre nasjonale tilsynsmyndigheter i Europa.

En tendens i markedet for nettbutikker er at andelen såkalte multiforhandlere øker. Multiforhandlere er aktører som tilbyr et bredt vareutvalg, og har dermed mange reguleringer å forholde seg til. Dette gjør at det kan være økt risiko for overtredelser av regelverket for denne bransjen, og Miljødirektoratets funn de siste årene underbygger dette.

Fokuset for denne kontrollen var å handle fra nettbutikker som retter sin markedsføring mot Norge og som tilbyr et bredt vareutvalg. Erfaring fra tidligere stikkprøver viser at det ofte er i myk og skummet plast/gummi det finnes regulerte stoffer, spesielt i mykgjort PVC, og fokuset i denne kontrollen var derfor blant annet mykgjort plast. Den nye restriksjonen om forbud mot ftalater i elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter) trådte i kraft i 2019¹ og analyser av EE-produkter ble derfor inkludert i kontrollen.

Produktene ble handlet inn våren 2019 og sendt til et eksternt laboratorium i juni 2019. Det ble analysert for en rekke stoffer som er regulert under det felles europeiske kjemikalierregelverket REACH², POPs reguleringen³, RoHS-direktivet¹, batteridirektivet⁴ og den norske produktforskriften, samt kandidatlisten i REACH⁵.

3. Materialer og metoder

Butikkene som ble valgt ut ble i hovedsak funnet etter googlesøk hvor det ble brukt ulike stikkord som "PVC", "billig elektronikk" osv. Noen av nettbutikkene ble også valgt ut utfra mengde og type produkter importert til Norge fra land utenfor EU. Det ble handlet 85 produkter fra 27 ulike nettbutikker; 17 norske, 7 fra EU og 3 fra utenfor EU.

I kontrollen ble det fokusert på mykt og/eller skummet plastmateriale, gummi, syntetisk skinn og plastbelegninger, samt ulike EE-produkter. Det ble kjøpt inn varierte produkter som for eksempel badesandaler, yogamatter, regntøy, bager, lommelykter og hodetelefoner. 16 av de 85 produktene var EE-produkter. Ulike deler av produktene ble sendt til analyse og analysert for ulike regulerte stoffer og stoffer på kandidatlisten⁴. Stoffene det ble analysert for var blant annet kortkjedede klorparafiner (SCCP), polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAHer), kadmium (REACH/RoHS), bly (REACH/ROHS), dekabromdifenyleter (dekaBDE) (REACH/RoHS) og ftalater (REACH/RoHS).

4. Resultater og diskusjon

Totalt ble 85 produkter testet og totalt ble det utført 230 analyser. Resultatene viste at 25 av produktene inneholdt regulerte stoffer over tillatte grenseverdier, og er dermed forbudte. 23 av produktene (inkludert forbudte) inneholdt stoffer på kandidatlisten. Dette er vist i figur 1.

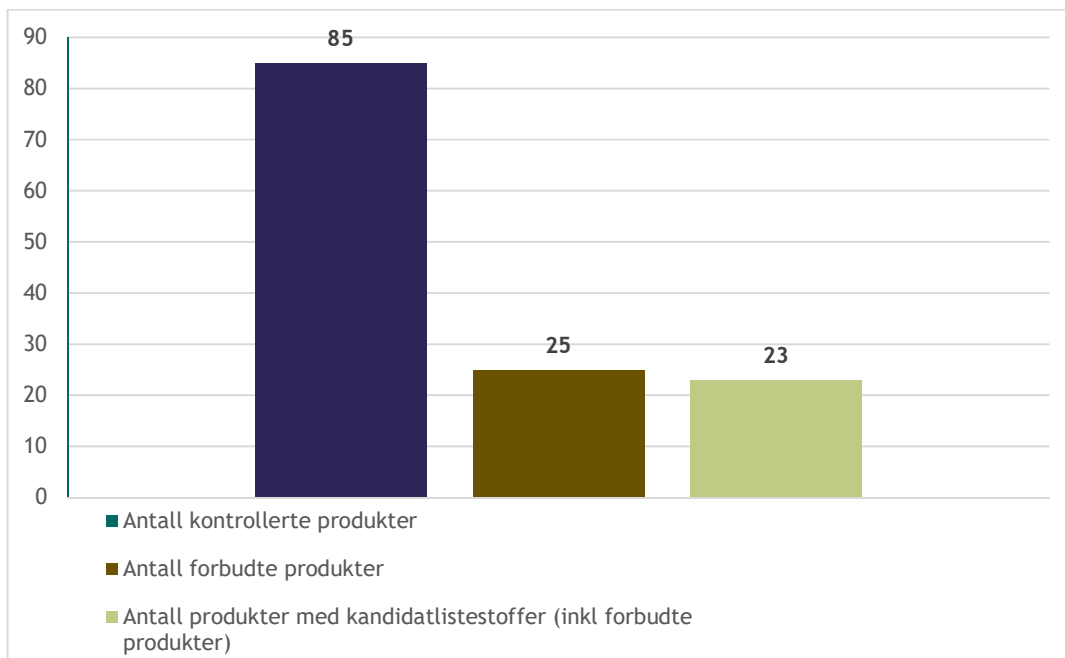
¹ RoHS-direktivet 2011/65 EU implementert i Norge gjennom Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) kap 2a

² REACH-forordningen ((EF) nr. 1907/2006) er implementert i Norge gjennom Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften).

³ Forordning (EF) nr. 850/2004 om persistente organiske miljøgifter (POPs-forordningen) er implementert i Norge gjennom Produktforskriften, kap 4.

⁴ Batteridirektivet 2006/66/EC implementert i Norge gjennom Produktforskriften, kap 2.

⁵ Link til REACH kandidatliste: [liste over SVHC-stoffer](#)

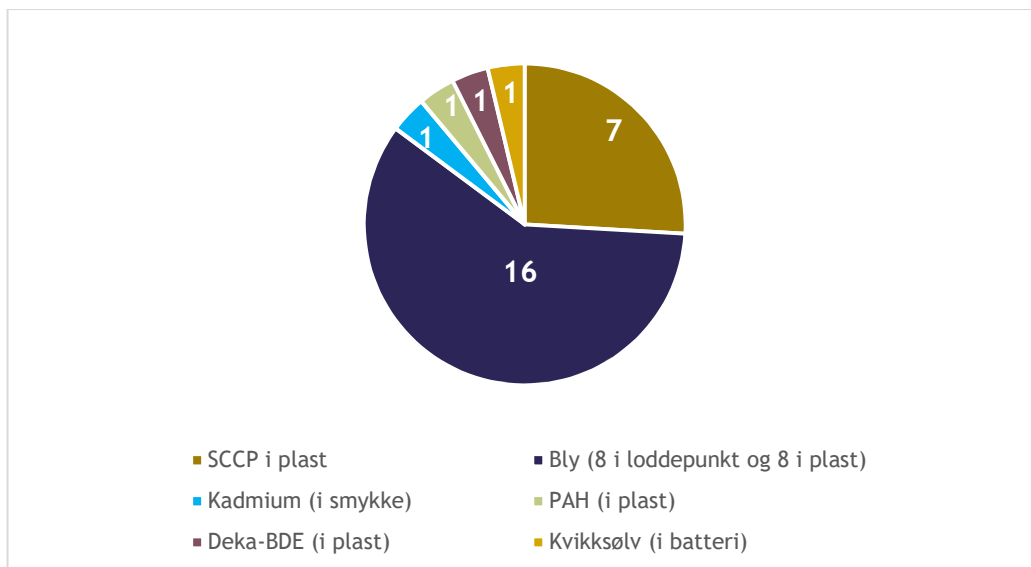

Figur 1. Oversikt over andel forbudte produkter og produkter med kandidatlistestoffer

De 25 produktene var forbudte på grunn av innhold av:

- SCCP i plast (7),
- Bly (8 i loddepunkt i elektronikk, 8 i plast),
- kadmium i smykke (1),
- PAH i plast (1)
- Dekal-BDE i plast (1)
- Kvikksølv i batteri (1)

Figur 2 viser fordelingen av forbudte stoffer.

Figur 2. Oversikt over helse- og miljøfarlige stoffer over grenseverdi angitt som antall produkter.

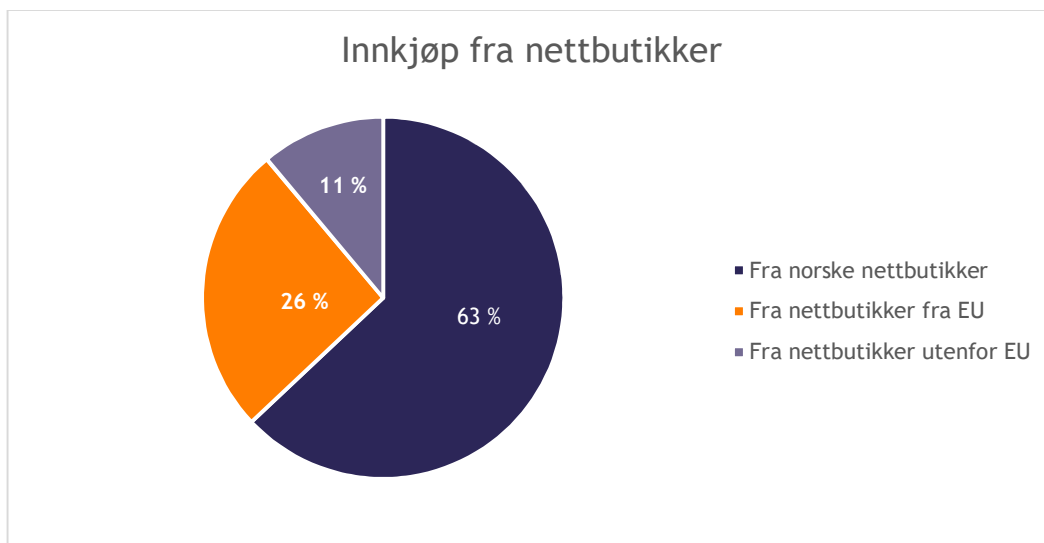
23 av produktene inneholdt stoffer på kandidatlisten over 0,1 %. Dette var i hovedsak ftalater;

- Di-(2-etylheksyl)ftalat (DEHP) (17),
- Di-n-butylftalat (DBP) (6),
- Di-isobutylftalat (DIBP) (3).

Stoffene ble funnet i ulike typer produkter og materialer. I hovedsak ble de funnet i plast, plastbelegg og i loddepunkt i EE-produkter. 8 av de 25 forbudte produktene var EE-produkter. 3 av EE-produktene manglet CE-merket. Av 6 batterier som ble testet, var ett forbudt pga innhold av for mye kvikksølv. I et "mor og barn"-smykke ble det funnet 43 % kadmium. En oversikt over de forbudte produktene er vist i vedlegg 1. I vedlegg 2 er det gitt en oversikt over de helse- og miljøfarlige stoffene vi har funnet i prosjektet, deres reguleringer, eksempler på hvor de finnes og en beskrivelse av deres helse- og miljøeffekter.

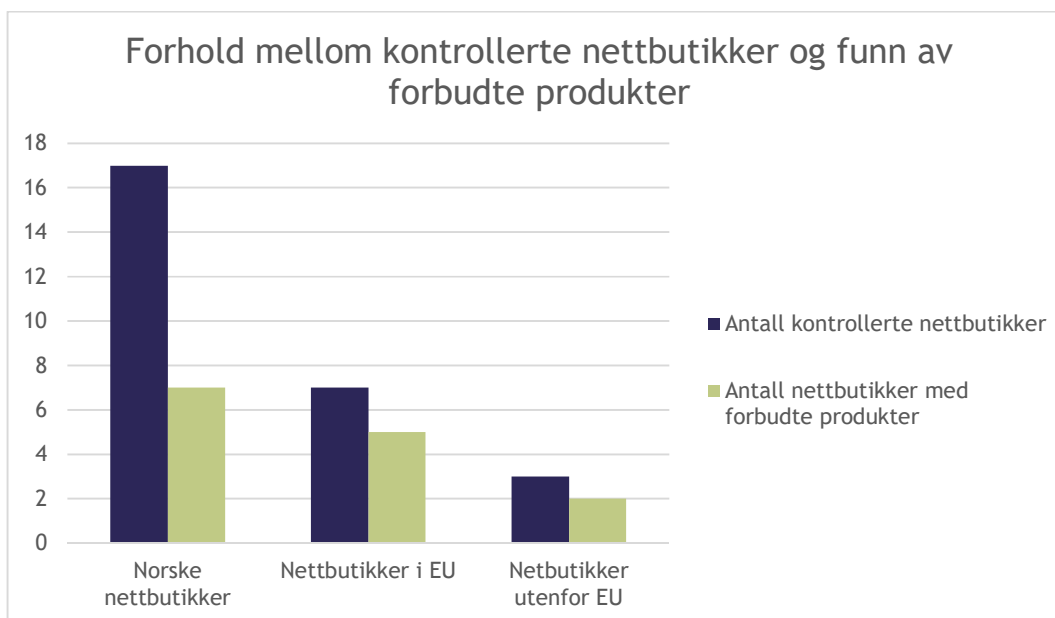
Miljødirektoratet ser alvorlig på at det omsettes forbudte produkter på det norske markedet. Det er spesielt alvorlig at et "mor og barn"-smykke inneholder store mengder kadmium. Barn er en sårbar gruppe og kan lett suge på smykket eller svelge det, hvilket kan forårsake alvorlige helseeffekter. Nettbutikken som selger smykket er en aktør utenfor EU, og har ikke besvart Miljødirektoratets henvendelse.

Fordelingen mellom andel norske og utenlandske nettbutikker det ble handlet fra er vist i figur 3.

Figur 3. Fordeling mellom norske og utenlandske nettbutikker det ble handlet fra.

De forbudte produktene var kjøpt fra 14 ulike nettbutikker. 7 av dem var norske, 5 fra EU og 2 fra utenfor EU. I figur 4 er det vist en sammenligning mellom forbudte produkter og hvor nettbutikken var lokalisert.

Figur 4. Antall butikker det ble handlet fra og antall butikker med forbudte produkter fordelt på lokasjon av butikkene.

Miljødirektoratet påpekte plikt til å stanse videre omsetning av produktene. To av de europeiske nettbutikkene etterkom ikke dette kravet, og sakene er videresendt til de aktuelle nasjonale tilsynsmyndighetene for videre oppfølging. De to nettbutikkene utenfor Europa har ikke besvart henvendelsen. Den ene selger fortsatt produktene, mens nettadressen til den andre ikke lenger eksisterer. Det er handlet fra for få utenlandske butikker til å kunne vurdere om det er noen forskjell i overholdelse av regelverket for de ulike aktørene.

Vedlegg 1 Oversikt over analyseresultater

Tabell V1-1 Analyseresultater av de 25 forbudte produktene med innhold av forbudte stoffer og stoffer på kandidatlisten (i gult) og DINP (i grønt)

Prøvenr og navn	Nettsted	Forbindelse	Bilder	Kommentar
M1 Inspeksjonslampe med 30 LED lys (loddepunkt på kretskort)	www.netthandelen.no	32 % bly		Forbudt produkt (RoHS) Mangler CE-merke
M2 Solardrevet Sollenke med 100 LED-lys (loddepunkt og metall)	www.netthandelen.no	48 % bly		Forbudt produkt (RoHS)
M15 Wallet Case Eman iPhone 7/8 Black Mobildeksel (plasten)	www.netonnet.no	4 mg/kg Benso(k)fluoranten		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17)
M17 BTA 2.0 (loddepunkt)	www.netonnet.no	46 % bly		Forbudt produkt (RoHS)
M27 Gress tøfler (i grønn plast)	www.lagerpriser.no	0,2 % bly i grønn plast		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17)

M28 Treningsstenger Push ups (i skummet materiale)	www.lagerpriser.no	9% SCCP		Forbudt produkt (POPs forordningen)
M31 Fiskesandaler Sandaler (plast)	www.lagerpriser.no	0,14 % bly 16 % DBP 2 % DEHP		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17). DBP og DEHP på kandidatlisten (REACH)
M41 Elegant Oxford Skulder vesker	www.elleins.com	0,9 % SCCP 0,2 % DBP 7 % DEHP 0,2 % DINP		Forbudt produkt (POPs forordningen). DBP, DINP og DEHP på kandidatlisten (REACH)
M42 Klassisk stil Legering Mor Datter Halskjede (metall)	www.elleins.com	43 % kadmium		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17)
M46 Tradisjonell/klassis k retro PVC hjemmedekorasjon Gulvtapet(plast)	www.jjshouse.no	0,3 % SCCP 9 % DEHP		Forbudt produkt (POPs forordningen)
M47 Bryllup dekora.lys,(loddep unkt på kretskort)	www.jjshouse.no	54 % bly		Forbudt produkt (RoHS)
M48 PVC Skovesker (plast)	www.jjshouse.no	1,3 % SCCP 6 % DEHP		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17). DEHP på kandidatlisten (REACH)
M50 Rød PVC Dørmatte 90 x 60 cm (plast)	www.vidaxl.no	0,2 % SCCP 2 % DBP		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17). DBP på kandidatlisten (REACH)

M51 vidaXL Flat vannslange 25 m 1 PVC Vannslange (gummi)	www.vidaxl.no	0,2 % SCCP 0,09 % bly 2 % DBP		Forbudt produkt (POPs og REACH vedlegg 17). DBP på kandidatlisten (REACH)
M57 Krakk TRIPOD - Sammenleggbar Krakk (plasten på undersiden av setet)	www.geosport.no	0,4 % bly 3 % DEHP 0,6 % DINP		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17). DEHP og DINP på kandidatlisten
M58 Magnetisk gripe verktøy med fleksibelt hode/ (Loddepunkt på kretskort og batteri)	www.geosport.no	64 % bly 0,2 % kvikksølv		Forbudt produkt (RoHS) Mangler CE-merket
M60 PONCHO vinyl 1.5 mm - Cammo farge Poncho (plastbelegg)	www.geosport.no	1,4 % SCCP 12 % DEHP		Forbudt produkt (POPs regulering). DEHP er på kandidatlisten i REACH
M63 DEKORASJONSSTRIPPE 5 METER (svart plast)	www.altogingenting.no	0,3 % bly 0,01 % kadmium 11 % DINP		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17). DINP på kandidatlisten
M70 Treningsbag Nordic Strength (plastbelegg)	www.billigfitness.no	0,3 % bly 0,2 % DekabDE		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17).
M74 PVC kegle: 30 cm Kjegle	www.jisport.no	0,2 % bly		Forbudt produkt (REACH vedlegg 17).

M77 Hoppetau med teller (plast)	www.jisport.no	26 % SCCP 3 % DIBP		Forbudt produkt (POPS regulering). DIBP er på kandidatlisten i REACH
M84 Easy Camp Yarara pannelampe (loddepunkt)	www.billigcamping.no	58 % bly		Forbudt produkt (RoHS)
M87 Regntøysett, bukse og jakke m/ oppbevaringspose (plast)	www.pbstore.no	0,14 % bly 5 % DEHP 0,1 % SCCP		Forbudt produkt (RoHS). DEHP og SCCP er på kandidatlisten i REACH
M109 Vegglampe LED (Loddepkt på kretskortet)	www.proshop.no	0,2 % bly		Forbudt produkt (RoHS)
M20 Billig USB Billader, passer enheter m/USB (loddepunkt)	www.altitec.no	27 % bly		Forbudt produkt (RoHS)

Vedlegg 2 Oversikt over helse- og miljøfarlige stoffer funnet i prosjektet

Tabell V2-1 Oversikt over regulerte stoffer, regulering, grenseverdi, eksempler på bruk og helse- og miljøeffekter.

Helse- og miljøfarlige stoffer	Regulering	Eksempel på materialer det finnes i	Helse- og miljøeffekt ⁵
Kortkjedete klorparafiner (SCCP) (Alkaner, C10-13, klorerte) Cas nr: 85535-84-8	POPS-forordningen gjennomført i produktforskriften kap 4. Grenseverdi i produkter: 0,15 %	I plast og gummiprodukter (som mykner eller flammehemmer).	Kortkjedete klorparafiner hopper seg svært lett opp i levende organismer, og er veldig tungt nedbrytbare. De oppkonsentreres via næringskjeden og fraktes over store avstander med luft- og havstrømmer. Kortkjedete klorparafiner er meget giftige for vannlevende organismer og kan gi langtidseffekter. De er også mistenkt å være kreftfremkallende.
Ftalater: Di(2-etylhexyl)ftalat (DEHP) cas nr: 117-81-7 Dibutylftalat (DBP) cas nr: 84-74-2 Diisobutylftalat (DIBP), cas nr 84-69-5	REACH kandidatlisten (SVHC-lista) REACH vedlegg XVII (forbud og begrensninger), Post 51 RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap 2a (EE-produkter) Grenseverdi i produkter: 0,1 %	Ftalater brukes hovedsakelig som mykner i plastprodukter, særlig i myk PVC.	Ftalatene kan skade forplantningsevnen og gi fosterskader.
Kadmium Cas nr: 7440-43-9	REACH vedlegg XVII (forbud og begrensninger), Post 23 og 72 RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap 2a (EE-produkter) Grenseverdi i produkter: 0,01 %	Finnes i en rekke produkter, bl.a. i elektronikk, batterier og plastprodukter.	Kadmium og de fleste kadmiumforbindelser er klassifisert som kreftfremkallende og er meget giftig å puste inn for mennesker. Kadmium mistenkes for å kunne skade forplantningsevnen og for å kunne gi fosterskader. I pattedyr hopper kadmium opp i nyrene og gir kroniske nyreskader.
Bly Cas nr: 7439-92-1	REACH vedlegg XVII (forbud og begrensninger), Post 63 og 72 Grenseverdi i produkter: 0,05 % RoHS-direktivet gjennomført i produktforskriften kap 2a (EE-produkter) Grenseverdi for produkter: 0,1 %	Finnes i en rekke produkter, bl.a. i elektronikk, batterier og plastprodukter.	Bly er et tungmetall som er akutt giftig for vannlevende organismer og pattedyr. Kronisk blyforgiftning kan skade nervesystemet, nyrer og det bloddannende systemet hos varmblodige dyr. Bly og blyforbindelser kan skade forplantningsevnen og gi fosterskader, og kan skade barn som ammes.

Polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH)	REACH vedlegg XVII (forbud og begrensninger) Post 50	I plast og gummiprodukter.	Giftigheten til de forskjellige PAH-forbindelsene varierer. Benzo[a]pyren antas å være en av de mest helse og miljøskadelige PAH-forbindelsene og har mange alvorlige effekter som at det kan gi allergisk hudreaksjon, forårsake genetiske skader og kreft og stoffet kan skade forplantningsevnen og gi fosterskader. PAH-forbindelser brytes ned i varierende grad og hopper seg opp i levende organismer.
dekabromdifenyyleter (dekaBDE) CAS-nr. 1163-19-5	REACH vedlegg XVII (forbud og begrensninger) Post 50 Grenseverdi: 0,1 %	Som flammehemmer i blant annet plast, tekstiler og elektronikk.	Deka-BDE kan skade nervesystemet og gi effekter på hormonsystemet og redusert forplantningsevne. DekabDE har lang levetid i miljøet, oppkonsentreres via næringskjeden, kan transporteres over store geografiske avstander og er påvist i Arktis og andre deler av norsk miljø. DekabDE brytes også ned

⁵Miljøstatus <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/>

For mer informasjon se også kjemikaliesøk;
<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/kjemikalier/kjemikaliesok/> og ECHAs nettsider
<https://echa.europa.eu/>

Miljødirektoratet

Telefon: 03400/73 58 05 00 | Faks: 73 58 05 01

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo: Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptre selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring. Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.